

Interne nota COBEN
Modellen lokale meerwaarden bij windprojecten

Inhoud

1. Inleiding: wat en waarom?	2
1.1. De energietransitie betaalt zichzelf	2
1.2. De energietransitie versnelt.....	3
2. Gemeenten & financieringsverenigingen	5
2.1. Zefier CVBA.....	9
3. Private sector	11
4. Coöperaties opgericht door burgers	20
5. Coöperaties opgericht door energiebedrijven	23
6. Businesscase windturbine en groene stroomcertificaten	29
7. 3 Typemodellen participatie	32
7.1. Lening	32
7.2. Maatschap.....	33
7.3. Joint venture	35
8. Energiegemeenschappen	37

1. Inleiding: wat en waarom?

Onze energievoorziening zal binnen een generatie fundamenteel verschillen van onze huidige. Fossiele brandstoffen domineren veel minder ons energiesysteem en we produceren energie uit hernieuwbare en duurzame bronnen.

De provincie Oost-Vlaanderen wil dat haar eigen energieverbruik zoveel als mogelijk op eigen bodem wordt geproduceerd. Deze transitie betekent dat de productie van energie overal plaatsvindt, en niet in enkele grote productiecentra. Elke inwoner van Oost-Vlaanderen zal dit nieuwe systeem zien. Wanneer een lokaal bestuur doordacht een rol opneemt in de energietransitie schuilt er een enorme kans in deze transitie en wel om volgende redenen:

1.1. De energietransitie betaalt zichzelf

Doordat productie van hernieuwbare energie vandaag op het grondgebied van lokale gemeenten een feit is kunnen gemeenten een veel actievere rol opnemen in de energiesector. Lokale besturen kunnen deze rol heel verschillend invullen maar een ding is zeker: door een visie, strategie, partnerschappen en het gericht inzetten van instrumenten op het gebied van energie kan een deel van de gecreëerde winst terugvloeien naar het lokale bestuur en/of haar inwoners. Het is duidelijk dat de energietransitie gepaard gaat met flinke investeringen maar toch is de transitie een grote kans wanneer we kijken naar de hoeveelheid geld dat vandaag uit de provincie 'weglekt' voor de aankoop van fossiele brandstoffen. Een gemiddelde particuliere verbruiker betaalt in 2019 ongeveer 240 € aan elektriciteit en 420 € aardgas (enkel energiegcomponent). Voor Oost-Vlaanderen met 650.000 huishoudens betekent dat een jaarlijkse financiële stroom van 429 miljoen €. Het aandeel van groene elektriciteitsconsumptie is vooralsnog beperkt tot ongeveer 7%. Dit betekent dat lokale productie potentieel een deel van deze kasstroom kan herinvesteren in Oost-Vlaanderen.

Belangrijk om op te merken is dat energie-efficiëntie essentieel is om de klimaatdoelstellingen te halen, maar dat heel wat efficiëntie maatregelen economisch heel wat moeilijker zijn dan windproductie. Een economische koppeling van energieproductie aan energie-efficiëntie kan een oplossing bieden. Om deze koppeling te maken zijn energiegemeenschappen waarin ook lokale besturen en burgers een rol opnemen noodzakelijk. De private markt laat vandaag immers geen spontane evolutie optekenen waarin winsten uit windprojecten worden geherinvesteerd in energie-efficiëntie maatregelen. Dit argument weegt nog zwaarder voor klimaatadaptatiemaatregelen. Terugverdienmodellen voor klimaatadaptatie zijn nog schaarser.

1.2. De energietransitie versnelt

De huidige groei van het aandeel hernieuwbare energie én de afname van het primair energieverbruik gaan te traag om de Europese en internationale klimaatdoelstellingen te halen. De windontwikkeling op land in Vlaanderen vertraagt, terwijl de Europese en Vlaamse doelstellingen verder worden aangescherpt. In 2018 kwam er maar 100 MW bijkomend vermogen bij In Vlaanderen, in 2019 was dat slechts 58 MW. Europees en Vlaams beleid stelt bestuurlijke, ruimtelijke en maatschappelijke maatregelen voorop om deze vertraging om te buigen. Bestuurlijk zien we een tendens naar een ruimere bevoegdheid voor lokale besturen. Ruimtelijk ziet Vlaanderen bestemmingsneutraliteit voor windprojecten als een geschikte strategie om meer windprojecten te realiseren. Maatschappelijk is er internationaal een toenemende vraag merkbaar naar een meer actieve rol van consumenten en lokale besturen in de energiemarkt.

Het belang van participatie van burgers en lokale besturen in de energietransitie wordt expliciet gemaakt in Richtlijn 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen. Deze richtlijn is een belangrijke wijziging in regelgevende context sinds de vernietiging van het Deputatiebesluit "Windprocessen Eeklo-Maldegem en E40 – draagvlakmodel: invulling maatregelen bij weigering" van 5/12/2013 door de Vlaamse Regering op 11 juni 2014. De richtlijn omschrijft het belang als volgt:

"De participatie van lokale burgers en autoriteiten aan projecten op het gebied van hernieuwbare energie via hernieuwbare-energiegemeenschappen heeft tot aanzienlijk meer lokaal draagvlak voor hernieuwbare energie en toegang tot extra particulier kapitaal geleid, met als resultaat lokale investeringen, meer keuze voor de consument en meer participatie van burgers in de energietransitie. Deze lokale betrokkenheid is des te essentiëler wanneer de hernieuwbare-energiecapaciteit toeneemt. Maatregelen om hernieuwbare-energiegemeenschappen in staat te stellen op gelijke voet te concurreren met andere producenten, hebben ook ten doel de participatie van plaatselijke burgers aan projecten op het gebied van hernieuwbare energie, en bijgevolg ook het draagvlak voor hernieuwbare energie, te doen toenemen." 2018/2001 (70)

Door actief in de transitie te stappen en eigenaar te worden van deze transitie wordt de gemeente en haar inwoners vragende partij om hun middelen in de energietransitie te investeren. Bewoners en bedrijven die gevestigd zijn in de gemeente hebben samen een veelvoud van de middelen die een lokaal bestuur ter beschikking heeft. Kortom, wanneer burgers en bedrijven in de gemeente zelf eigenaar kunnen worden van windturbines, is de lokale kapitaalbasis om de energietransitie versneld te realiseren nog veel breder dan enkel de huidige energiekost die naar fossiele brandstoffen gaat. Een versnelde en lokaal gefinancierde

energietransitie heeft ook veel groter fundament voor een sociaal rechtvaardige transitie. Slechts een deel van de bevolking heeft de middelen om in de energietransitie te investeren. Lokaal eigenaarschap van productiecapaciteit van hernieuwbare energie verzekert de afnemer minimum tegen grote prijsschommelingen.

2. Gemeenten & financieringsverenigingen

De Vlaamse gemeenten zijn vandaag heel actief als investeerder in hernieuwbare energieprojecten via financieringsverenigingen. Elke gemeente in Vlaanderen is lid van een financieringsvereniging. Dit waren in het Eandis-werkingsgebied dienstverlenende verenigingen die aandelen aanhielden van energieproducenten zoals Electrabel en Distrigas enerzijds en aandelen in Publigas en Publi-T anderzijds. In het Infrax-werkingsgebied namen die niet de vorm aan van dienstverlenende verenigingen maar een privaatrechtelijke rechtspersoon zoals een NV of een CV.

Vandaag hebben financieringsverenigingen een meerderheid van de aandelen in handen van de vennootschappen achter de Vlaamse windmolens. Op deze manier vloeien heel wat winsten bij windenergie in Vlaanderen terug naar de gemeenten. Deze meerderheidspositie heeft echter nog niet tot een grotere maatschappelijke acceptatie van windenergie geleid.

Deze voorlopig sterke lokale verankering van de Vlaamse windenergiesector kan een goede zaak zijn. Wel is het zo dat de participaties die genomen worden op rekening van de Vlaamse lokale besturen weinig transparant zijn en niet doelbewust lijken ingezet om een bepaalde visie op de energietransitie van het grondgebied of de regio te verwezenlijken. Heel wat van deze dividenden van de financieringsverenigingen komen in de in de algemene begroting terecht en worden dus niet noodzakelijk geherinvesteerd in de energietransitie.

De intercommunales kwamen onder publieke aandacht begin 2017. Het kluwen aan intercommunales en de talrijke vergoedingen voor bestuursleden werden tegen het licht gehouden. Verscheidene intercommunales investeren ook in hernieuwbare energie, in de eerste plaats windenergie. De publieke aandacht leidde ertoe dat het landschap van de financieringsintercommunales op het gebied van hernieuwbare energie enigszins gewijzigd werd: enerzijds is er een grote fusieoperatie doorgevoerd van 5 financieringsverenigingen in het najaar van 2017 en anderzijds werden de activiteiten rond hernieuwbare energie afgesplitst. Hieronder de lijst met de financieringsverenigingen in Vlaanderen die vandaag hernieuwbare energie financieren:

Financieringsvereniging	Deelnemende gemeenten	Participaties
Zefier CVBA Balanstotaal op 31/12/2018 31.359.044 €	169 gemeenten, waaronder alle gemeenten van Oost- Vlaanderen	EGPF (24.42%) Portfineco NV (50%) Peerdsbos cvba (50%) Storm Wielsbeke (20%) Storm Zandvliet (20%) Terranova Solar nv (5%) Wind4Flanders cvba (27.09%)

IKA DV Balanstotaal op 31/12/2018 149.129.762 €	48 gemeenten in de provincie Antwerpen	Peerdsbos bvba (50%) Wind4Flanders (17.27%) Storm Geel (20%) Storm Westerlo (20%) Storm Meer (20%) Storm Minderhout (20%) Pampero Wind (20%) Publigas (9,10%) Publi-T (6.25%)
I.B.E.G. OV Balanstotaal op 31/12/2018 67.015.796 €	5 gemeenten in de Brusselse noordrand	Sibelgas cvba (50%) Greensky cvba (17%) Groen Compagnie Verte (35%) Wind4Flanders (5.09%) Publi-T (1.08%) Publigas (1.23%)
EFIN BV Balanstotaal op 31/12/2018 229.508.374 €	14 gemeenten in West-Vlaanderen + Vosselaar	Publilec cvba (31.44%) Z-Kracht nv (31.81%) Aspiravi Holding (35%) Efin AC (99.84%) Vlaamse Energieholding (3.86%)
Fineg NV Balanstotaal op 31/12/2018 64.618.323 €	16 gemeenten in Antwerpen en Vlaams-Brabant + Zelzate	Aspiravi Holding NV (10%) Polders Windfonds nv (25%) Energiecluster LO cvba (30%) Vlaamse Energieholding (2.71%)
Nuhma CV Balanstotaal op 31/12/2018 378.920.902 €	41 gemeenten uit Limburg + Laakdal	Aspiravi Holding nv Vlaamse Energieholding cvba Z-Kracht NV Bionerga WEP nv ECO2050 (90.47%) Nuhmeris (99.9%) Nubema (99.99%) Green Valley Belgium (50%) Limburgs Klimaatfonds (33.33%) Campus Energyville (21.83%) Team Wise (50%) 3E (9.29%) Enervalis (12.47%) Senfal (10%) S-Lim Aspiravi Samen

		Limburg Wind
Creadiv NV Balanstotaal op 31/12/2018 53.447.955 €	20 gemeenten uit Vlaams-Brabant + 4 gemeenten uit Waals-Brabant	Aspiravi Holding NV (10%) Vlaamse Energieholding (1.22%) Z-Kracht nv (9.09%)

Financieringsverenigingen zijn een investeringsinstrument van de gemeenten-aandeelhouders. Zij verstrekken kapitaal aan hernieuwbare energieprojecten. Dit doen zij op twee manieren: door participaties te nemen onder de vorm van aandelen en dus in het eigen vermogen van de projectvennootschappen en door het verstrekken van leningen aan hernieuwbare energieprojecten. Veruit het grootste deel van de investeringen gaat naar windprojecten. Financieringsverenigingen hebben weinig of geen personeel. Nuhma CV is een kleine uitzondering met een zestal FTE's. Bovenvermelde financieringsverenigingen zijn niet te verwarren met de distributienetbeheerders. .

113 van de 178 turbines in Oost-Vlaanderen zijn meegefinancierd door financieringsverenigingen. Bij 59 turbines gaat het om financiering waarbij ook Oost-Vlaamse gemeenten zijn betrokken.

Bemerk ook dat financieringsintercommunales zowel de vorm aannemen van publiekrechtelijke rechtspersonen als privaatrechtelijke rechtspersonen. Publiekrechtelijke verenigingen zoals opdrachthoudende en dienstverlenende verenigingen zijn onderworpen aan het decreet over het lokaal bestuur van 2017. Zij vallen ook onder toezicht van de Vlaamse Overheid. In dit type intergemeentelijke verenigingen is deelname van privaatrechtelijke rechtspersonen decretaal niet toegelaten, dus ook burgercoöperaties kunnen nooit deelnemen in een publiekrechtelijke rechtspersoon. De wet voorziet wel een uitzondering voor afvalintercommunales en de distributienetbeheerders.

Privaatrechtelijke rechtspersonen zoals Zefier CVBA kunnen burgercoöperatie of andere private rechtspersonen toelaten indien de algemene vergadering en de raad van bestuur daartoe beslissen. Zij vallen zonder voorbehoud onder het Wetboek van de Vennootschappen en Verenigingen.

En vergelijking tussen de verschillende balansen is niet eenvoudig. Verschillende oudere financieringsverenigingen hebben naast belangen in hernieuwbare energie ook belangen in transport- en transmissienetwerken voor elektriciteit en aardgas. Enkel Zefier CVBA en Nuhma CV zijn vennootschappen die bijna enkel belangen hebben in hernieuwbare energie. De overige verenigingen zijn 'klassieke' energie-intercommunales die ook aandelen hebben in Publigas CVBA en Publi-T CVBA. Publigas CVBA is de meerderheidsaandeelhouder van Fluxys NV (77.55%) en Publi-T CVBA is hoofdaandeelhouder van Elia System Operator NV (44.87%).

	Eigen vermogen	Schulden	Winst boekjaar 2018	ROE
Nuhma CV	370.385.826 €	8.535.076 €	46.378.965 €	12,52%
Zefier CVBA	17.888.617 €	13.470.427 €	2.510.581 €	14.03 %
IKA DV	89.669.052 €	59.460.710 €	12.291.669 €	13,71%
Creadiv NV	51.866.596 €	1.581.359 €	1.781.668 €	3.44 %
Efin BV	228.267.127 €	1.241.247 €	5.122.656 €	2,24 %
Fineg NV	63.037.125 €	1.581.198 €	2.135.357 €	3,39 %
I.B.E.G. OV	49.309.792 €	12.598.440 €	4.387.111 €	8.90 %

Ondertussen hebben Eeklo, Maldegem, Kruibeke, Nazareth, Ninove, Laarne, Geraardsbergen,.. een gemeenteraadsbesluit genomen waarin ze stellen dat een deel van omgevingsenergie die geogost wordt in de gemeente ten dienste moet staan van haar inwoners.

Een gemeenteraadsbesluit is niet juridisch afdwingbaar op niet-publieke gronden en gebouwen. Overwegingen rond projectparticipaties onder welke vorm dan ook kunnen geen rechtsgrond zijn om een vergunning te weigeren. Participatie van burgers aan een hernieuwbaar energieproject kunnen niet opgelegd worden in een vergunning. Pogingen om dit juridisch afdwingbaar te maken stuiten steeds op volgende juridische obstakels:

- Schending van het van het eigendomsrecht (Grondwet en het eerste aanvullende Protocol EVRM)
- Strijdigheid met de vrijheid van vereniging (art. 27 grondwet)
- Strijdigheid met het vrij verkeer van kapitaal (art. 66 EG-verdrag)

Toch versterkt zo'n besluit de onderhandelingspositie van de gemeente doordat ze met een stem duidelijke ambities formuleert, vanuit een consensuele benadering. Het besluit geeft een duidelijk randvoorwaarde waarbinnen een gemeente een wind- of zonproject verwelkomt. Uiteraard is de voorkeur voor een bepaalde projectparticipatie best onderdeel van een bredere ruimtelijke energie-klimaatvisie van de gemeente. Wanneer die bovendien breed bekend en gedragen is bij de bevolking maakt dit het uitgangspunt van de van de gemeente enkel sterker.

Wanneer een gemeente een ambitie naar burgerparticipatie nastreeft is het belangrijk dat ze bewust en zorgvuldig omgaat met haar eigen participaties in hernieuwbare energie. Minstens is het aan te raden om bij onderhandelingen steeds een overzicht te hebben waarin het lokaal bestuur op dat moment al participeert en van welke partijen zij al dividenden ontvangt. De kans is redelijk dat er via een financieringsintercommunale al een financiële band bestaat tussen de lokale overheid en de projectontwikkelaar.

2.1. Zefier CVBA

Alle Oost-Vlaamse gemeenten zijn vennoot van Zefier CVBA. De Oost-Vlaamse gemeenten investeren in totaal ongeveer 15 miljoen € via Zefier in zon- en windprojecten in heel Vlaanderen, waarvan ongeveer een kleine 6 miljoen € in 32 windturbines op het grondgebied van Oost-Vlaanderen. Het gaat om volgende projecten of groepen van projecten:

Participatie Zefier CVBA		Investering gemeenten OVEL
EGPF	30 WT (60.5 MW)	3.790.121,28 €
Wind4Flanders	47 WT (126.65 MW)	7.973.207,54 €
Storm Wachtebeke	2 WT (5 MW)	1.070.284,71 €
Storm Wielsbeke	3 WT (6.9 MW)	53.150,77 €
Portfineco	8 WT (26.2 MW)	312.199,86 €
Terranova Solar	Zon (15 MW)	2.201.889,89 €
Totaal		15.400.854.04 €

Weet dat het 440 MW geïnstalleerd windvermogen in Oost-Vlaanderen een investeringsbedrag vertegenwoordigt van meer dan 500 miljoen €.

De projecten waarin de Oost-Vlaamse gemeenten investeren via Zefier liggen niet enkel in Oost-Vlaanderen. Toch is er vaak een ruimtelijke link te vinden. Bij gemeenten waar een project is gerealiseerd zie je vaak een verhoudingsgewijze grote investering in Zefier CVBA. Voorbeelden zijn Wachtebeke (7769 inwoners) dat 788.000 € leende aan Storm Wachtebeke en Sint-Gillis-Waas (19360 inwoners) dat iets meer dan 1 miljoen investeerde in EGPF. EGPF realiseerde in 2013 3 turbines langs de A11 in Sint-Gillis-Waas. Andere voorbeelden zijn Zelzate en Evergem met hun investeringen via Zefier in Terranova Solar.

Toch is niet steeds een link terug te vinden tussen een hoog investeringsaandeel in Zefier CVBA en het aantal projecten op het grondgebied. In Aalst bijvoorbeeld staat vandaag nog steeds geen enkele winturbine, maar investeert de stad toch een bedrag van 1,1 miljoen € in Wind4Flanders.

Binnen Zefier zijn de windprojecten van EGPF en Storm Wielsbeke een goed referenties qua rendement omdat het windprojecten zijn die al enkele jaren operationeel zijn. De rekeningsector EGPF realiseerde een resultaat van 17,96% op het geïnvesteerde kapitaal, terwijl de rekeningsector Storm Wielsbeke 28,66% realiseerde. Interessant is ook om vast te stellen dat Zefier CVBA in september 2019 een brief stuurde naar de vennoten die aandelen hebben in Portfineco om een kapitaalverhoging van € 800.000 te volstorten waarbij ze een minimumrendement garandeert van 8%, iets wat geen enkele coöperatie tot dusver krijgt aangeboden.

Zefier CVBA is het gevolg van een fusieoperatie van 5 financieringsverenigingen. De nieuwe rechtsvorm van een CVBA biedt mogelijkheden in de toekomst om burgerparticipatie toe te laten. Tot 2017 was private deelname decretaal verboden. Op dit moment echter laat Zefier CVBA statutair enkel gemeenten als vennoten toe. Bij oprichting heeft men dit zo besloten om de fusieoperatie niet nodeloos te compliceren. Maar minister Tommelein had alvast de ambitie om Zefier CVBA naar de beurs te brengen. De algemene vergadering en raad van bestuur heeft veel vrijheid om de statuten aan te passen. Zo kan ze bijvoorbeeld een kapitaalverhoging doorvoeren enkel voor rechtstreekse burgerparticipatie. In de context van een omgevingsvergunning is een positief discriminerende voorwaarde naar burgerparticipatie juridisch wankel; maar in de statuten van een privaatrechtelijke vennootschap perfect mogelijk.

Tegelijk mogen we het belang van Zefier voor de gemeente-inkomsten niet overschatten. In het beste geval zorgt Zefier voor 1% van de inkomsten van een gemeente, meestal slechts een fractie van dat procent. Ter vergelijking: Zefier had een balanstotaal van 31 359 044 €, terwijl de balansen van alle distributienetbeheerders met dezelfde 169 gemeenten samen een balans vertegenwoordigen van meer dan 7 miljard euro. Het spreekt voor zich dat de dividenden uit deze intercommunales veel meer doorwegen.

3. Private sector

In Oost-Vlaanderen zijn op 31 december 2019 178 grote windturbines operationeel, goed voor een vermogen van 444.30 MW. Een overzicht van verdeling van het vermogen per exploitant in Oost-Vlaanderen:

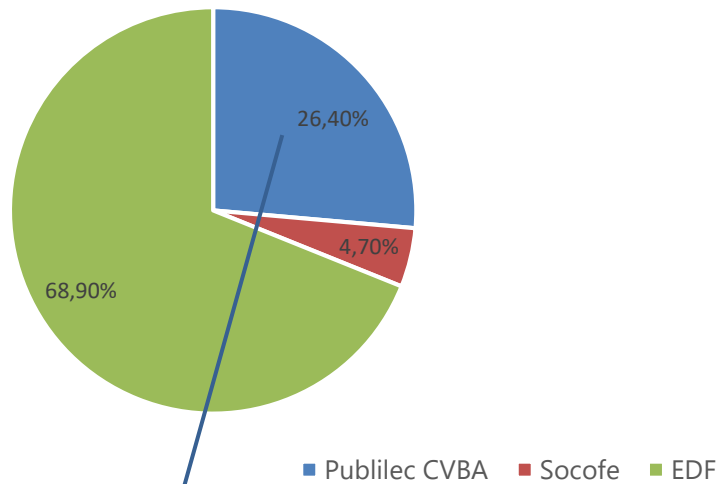
<i>Exploitant</i>	<i>WT</i>	<i>Vermogen</i>	<i>Aandeel</i>
Engie	43	110.8 MW	24.9%
Luminus	38	96.1 MW	21.6%
Wind aan de Stroom	22	66.4 MW	14.9%
Storm	14	37.6 MW	8.5%
Elicio	16	36.0 MW	8.1%
Aspiravi	15	31.9 MW	7.2%
Fortech	14	29.2 MW	6.6%
Ecopower	9	19.1 MW	4.3%
KT Projects	4	9.2 MW	2.1%
Eneco Wind	3	8.0 MW	1.8%
TOTAAL	178	444.3 MW	

De lokale besturen zijn financieel sterk verbonden met de private windsector in Vlaanderen. Op Vlaams niveau blijft op deze manier een groot deel van de geboekte winst binnen het Vlaams gewest. Eens windprojecten vergund en bouwklaar zijn worden ze vaak ondergebracht in projectvennootschappen waarvan een deel van de aandelen aangeboden worden aan financieringsintercommunales. De sector evolueert naar meer dan 20% spontane participatie van het lokaal bestuur.

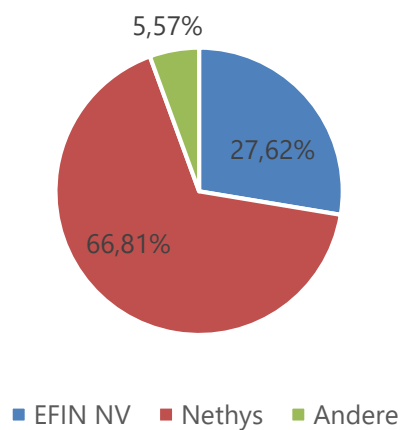
De Vlaamse windsector heeft intussen bijna 20 jaar ervaring in het realiseren en exploiteren van windprojecten. Windtechnische expertise is cruciaal voor de ontwikkeling van nieuwe projecten in Vlaanderen.

Luminus is voor 26.4% in handen van Publilec cvba. De belangrijkste aandeelhouders van Publilec zijn Nethys (66.81%) en EFIN NV (27.62%). Naast Publilec is ook Socofe voor 4.7% eigenaar van Luminus. Socofe is een publiek-private (48.39%-51.06%) investeringsmaatschappij. Het publieke aandeel is ingevuld door Waalse intercommunales voor rekening van bijna alle Waalse gemeenten. Oost-Vlaamse gemeenten hebben dus geen winstdeelnamen in turbines van Luminus. De voordelen blijven beperkt tot eventuele grondvergoedingen, een omgevingsfonds en de onroerende voorheffing. Er is wel winstdeelnamen voor de gemeenten-vennoten van EFIN NV (zie boven) en voor de gemeenten van het Waals Gewest. Luminus beschikt over een leveringsvergunning.

Luminus

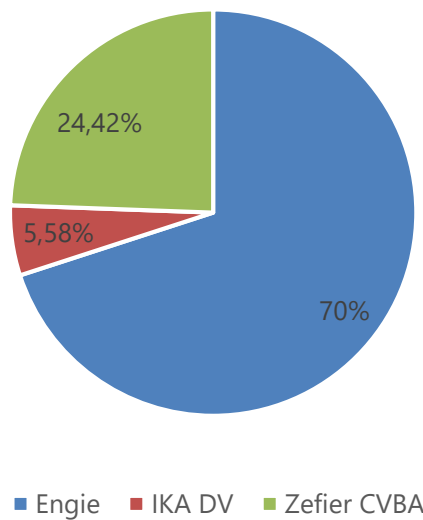
Publilec

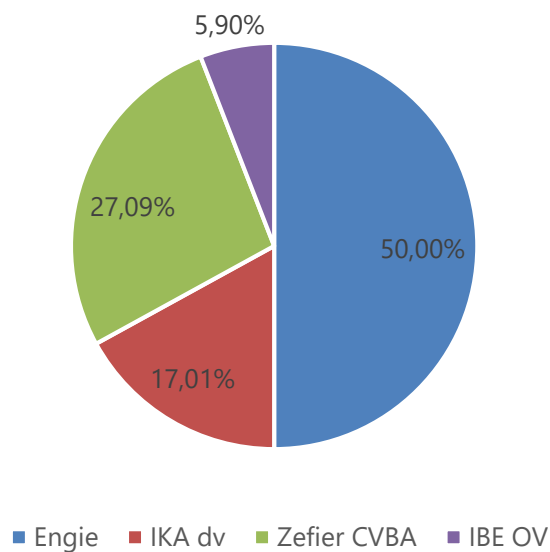
Engie is eigendom van de beursgenoteerde Franse groep Engie. 1/3 van de aandelen van de groep zijn in handen van de Franse staat. Heel wat van de turbines waarvan Engie de exploitant is, zijn ondergebracht in projectvennootschappen die deels publiek zijn gefinancierd. 8 van haar 43 turbines in Oost-Vlaanderen zijn ondergebracht in het Electrabel Green Projects Flanders, dat voor 30% in handen is van Zefier cvba en IKA dv. 22 van de 43 turbines zijn

ondergebracht in projectvennootschappen onder de naam Wind4Flanders. Wind4Flanders is 50% publiek gefinancierd door Zefier cvba, Ika dv en I.B.E.G. ov. EGPF en W4F bezitten samen 64.2 MW of 57.9% van het totale vermogen dat Engie exploiteert in Oost-Vlaanderen. Engie beschikt over een leveringsvergunning.

EGPF: 16,3 MW

W4F: 62.05 MW

Wind aan de Stroom is exploitant van 22 turbines in de Waaslandhaven.

Aandeelhoudersschap Wind aan de stroom:

Havenbedrijf Antwerpen NV	47%
Maatschappij Linkerscheldeoever OV	28%
Groene Energie Haven Antwerpen NV	25%

De enige aandeelhouder van het Havenbedrijf Antwerpen is de Stad Antwerpen. De aandeelhoudersstructuur van de Maatschappij Linkerscheldeoever is de volgende:

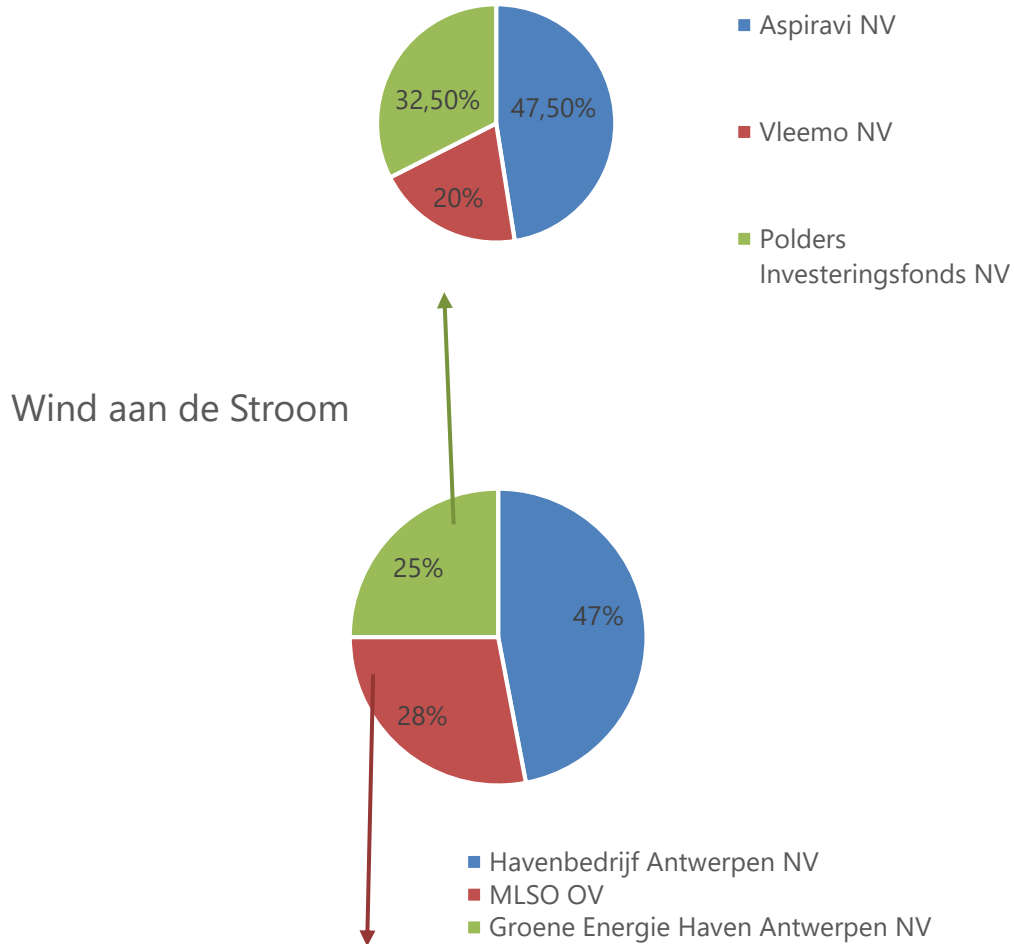
Beveren	10.4%
Zwijndrecht	2.5%
Havenbedrijf Antwerpen NV	37.5%
Interwaas DV	34.6%
Vlaams Gewest	15%

Groene Energie Haven Antwerpen NV is een consortium met volgende vennoten:

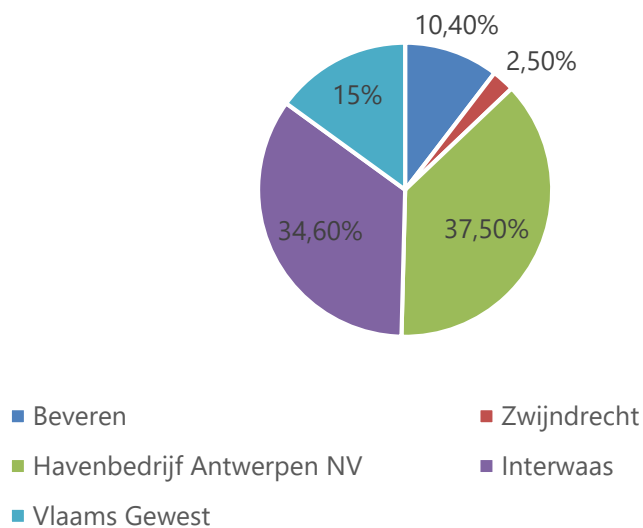
Aspiravi NV	47.5%
Vleemo NV	20%
Polders Investeringsfonds NV	32.5%

Merk op dat Vleemo NV een joint venture 50/50 is tussen Aspiravi en het Polders investeringsfonds. Het Polders Investeringsfonds is een private investeringsmaatschappij actief in duurzame ontwikkeling. Wind aan de Stroom is dus bijna voor 90% in publieke handen. De gemeenten in Oost-Vlaanderen die deelnemen in de winsten van de turbines in de Waaslandhaven zijn Beveren, Zwijndrecht en de aandeelhouders van Interwaas in de mindere mate (Beveren, Kruikeke, Lokeren, Moerbeke, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse, Waasmunster en Zwijndrecht). Wind aan de Stroom is exclusief ontwikkelaar voor windprojecten op gronden van het Havenbedrijf Antwerpen en van de Maatschappij Linkerscheldeoever. Wind aan de Stroom NV realiseert daarbij een ROE van meer dan 92%. In 2018. Voor Interwaas betekende dat in 2018 een dividend van 339 000 €. Wind aan de Stroom beschikt niet over een leveringsvergunning.

Groene Energie Haven Antwerpen NV

Maatschappij Linkerscheldeoever

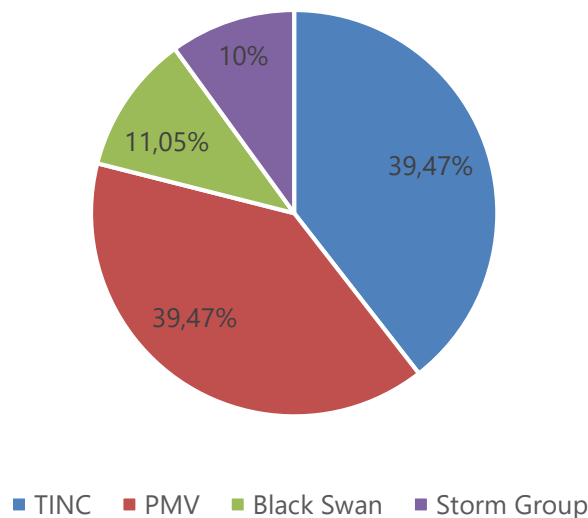

Storm holding exploiteert 2 windturbines in Wachtebeke. Storm holding II exploiteert de overige 12 turbines in Oost-Vlaanderen, samen goed voor 37.6 MW. De turbines in Oost-Vlaanderen zijn allen 100% in eigendom van Storm. De aandeelhoudersstructuur van Storm Holding II NV:

TINC	39.47%
PMV	39.47%
Black Swan	11.05%
Storm Group	10,00%

PMV is een investeringsmaatschappij en risicokapitaalverschaffer van het Vlaams Gewest. TINC is een beursgenoteerde investeringsmaatschappij in infrastructuur en energie. Black Swan is een kleine private investeringsmaatschappij van West-Vlaamse ondernemers. Storm Group is het bedrijf van Jan Caerts dat de projecten voor Storm Holding ontwikkelt tot en met de vergunning. Storm Group en haar dochtermaatschappij Storm Management dragen dus het ontwikkelrisico brengen dan de operationele activiteiten over in aparte projectvennootschappen. De 5 windparken in Oost-Vlaanderen zijn in 100% eigendom van de Storm Holding. Storm beschikt niet over een leveringsvergunning.

Storm Holding II NV

Elicio is 100% eigendom van Nethys, een investeringsmaatschappij van de provincie Luik. Elicio nam een groot deel van de activiteiten van Electrawinds over toen dit bedrijf in financiële moeilijkheden kwam. Voor twee grotere windparken in Maldegem en in Berlare heeft Elicio aparte projectvennootschappen. De vennootschap in Berlare is verdeeld volgens een 51-49

ratio met TINC (zie boven). De overige turbines zijn alle 100% eigendom van Elicio. Elicio beschikt niet over een leveringsvergunning. Het door Elicio overgenomen Electrawinds had wel een dochterbedrijf met een leveringsvergunning, namelijk Electrawinds Distributie NV.

Aspiravi NV is 100% eigenaar van de 15 turbines die ze in Oost-Vlaanderen exploiteert. Aspiravi NV heeft twee aandeelhouders: Aspiravi Holding NV (84.9%) en de Vlaamse Energieholding cvba (15.1%). De aandeelhoudersstructuur van de Aspiravi Holding is de volgende:

Nuhma NV	45.00%
Creadiv NV	10.00%
Efin NV	35.00%
Fineg NV	10,00%

De Aspiravi Holding is dus een 100% publiek gefinancierd bedrijf. 92 Vlaamse en 4 Waalse gemeenten investeren dus via Nuhma NV in Aspiravi Holding NV.

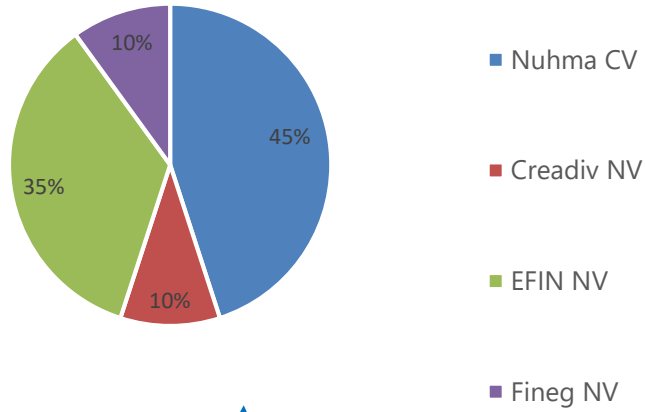
Het aandeelhouderschap van de Vlaamse Energieholding is als volgt:

Stad Gent	13.54%
Nuhma NV	13.00%
Creadiv NV	1.22%
Efin NV	3.86%
Fineg NV	2.71%
KBC-verzekeringen	11.04%
Auxipar	11.04%
Belfius Bank en Verzekeringen	8.33%
Ethias Gemeen Recht	13.34%
P&V	21.94%

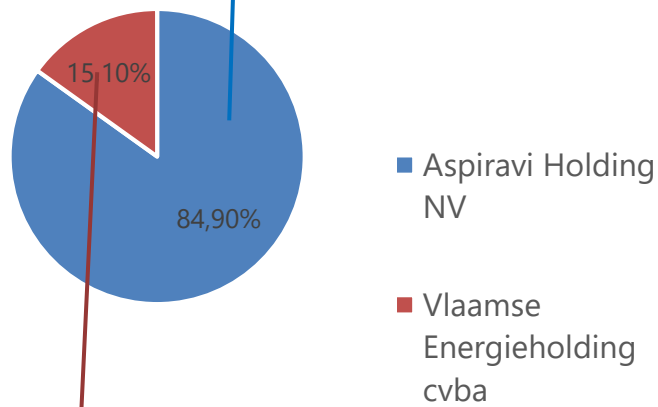
De Aspiravi NV is dus op haar beurt ongeveer 90% publiek gefinancierd. In Oost-Vlaanderen hebben enkel Gent en Zelzate financiële banden met Aspiravi NV.

Aspiravi NV beschikt niet over een leveringsvergunning voor elektriciteit. Het bedrijf werkt samen met Aspiravi Energy, een andere dochtermaatschappij van de holding voor de verdeling van haar productie.

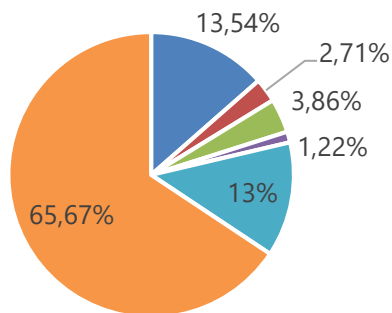
Aspiravi Holding NV

Aspiravi NV

Vlaamse Energieholding CVBA

■ Stad Gent
 ■ Fineg NV
 ■ Efin NV
 ■ Creadiv NV
 ■ Nuhma CV
 ■ Private investeerders

Fortech bouwde tussen 14 turbines in het Waasland tussen 2005 en 2018. Fortech is 100% eigenaar van de turbines die ze exploiteert, behalve dan van het windpark "Bredelokop in Zele (6,2MW). Dit laatste is ondergebracht onder Bredelokop Wind bvba. Deze bvba is verdeelt met een ratio 49.9% voor Fortech en 51.1% persoonlijk gefinancierd door de zaakvoerder van Fortech (Christiaan Derde). Fortech beschikt niet over een leveringsvergunning, maar werkt samen met Wase Wind cvba voor de verdeling van haar productie.

KT Projects bvba exploiteert 4 turbines in het Waasland. KT projects controleert volledig de twee opgezette projectvennootschappen van 2 x 2 turbines. Dit is een zuiver privaat initiatief door een klein lokaal bedrijf. KT Projects heeft geen leveringsvergunning.

Eneco Wind Belgium NV exploiteert in Oost-Vlaanderen slechts 4 turbines in Zelzate en Eeklo. De turbines zijn ondergebracht in projectvennootschappen die volledig in eigendom zijn van Eneco Wind Belgium NV. Eneco was in handen van 44 Nederlandse gemeenten maar is in het najaar 2019 verkocht voor 4.1 miljard € aan een Japans consortium van Mitsubishi en Chubu. Een dochterbedrijf van de Eneco-Holding beschikt over een leveringsvergunning.

In totaal is 198,7 MW of 44.73% van het geïnstalleerde vermogen in Oost-Vlaanderen rechtstreeks of onrechtstreeks eigendom van publieke partijen, in de eerste plaats gemeenten. Dit is in de eerste plaats van belang om in te schatten waar de winsten van de windturbines naartoe gaan en hoe deze doorwerken in de energietransitie. Dit publieke aandeelhouderschap heeft weinig gemeen met draagvlakopbouw in de omgeving door lokaal eigenaarschap. Gemeenten hebben belangen in energiebedrijven, maar vaak via twee of meerdere tussenstructuren.

4. Coöperaties opgericht door burgers

In Oost-Vlaanderen zijn heel wat coöperaties actief van dit type. Ze zijn opgericht door burgers en worden gecontroleerd door burgers. Coöperaties van dit type en coöperaties die gelieerd zijn aan een energiebedrijf zijn qua rechtspersoon moeilijk te onderscheiden. Dit is een gevolg van de grote statutaire vrijheid die er bestaat voor de invulling van een coöperatieve vennootschap. Statutair is het verschil het duidelijkst te merken aan de uitgifte van verschillende soorten aandelen. Bij een burgercoöperatie waar de controle onder alle leden democratisch is, is immers een opdeling van de types aandelen overbodig. Er bestaat wel de nuance dat ook een coöperatie opgericht door burgers verschillende types aandelen uitgeeft om controle over de vennootschap bij de oprichters te waarborgen. Een voorbeeld is Hampère.

Op 1 mei trad de hervorming van het ondernemingsrecht in werking waardoor de CVBA als rechtspersoon verdwijnt en enkel de CV blijft bestaan. In tegenstelling tot vroeger blijft de CV voorbehouden voor 'echte' coöperaties. Tot dusver werden heel wat CVBA's opgericht enkel omdat deze rechtspersoon een eenvoudige variabiliteit toeliet in kapitaal en vennoten. Deze zullen zich moeten omvormen tot een BV. Aangezien de meeste coöperaties actief in de energiesector erkend zijn de door de NRC is het zeer waarschijnlijk dat zij ook voldoen aan de nieuwe kenmerken van een CV.

"De coöperatieve vennootschap heeft tot voornaamste doel aan de behoeften van haar aandeelhouders dan wel derde belanghebbende partijen te voldoen en/of hun economische en sociale activiteiten te ontwikkelen, onder meer door met hen overeenkomsten te sluiten over de levering van goederen, de verrichting van diensten of de uitvoering van werken in het kader van de activiteit die de coöperatieve vennootschap uitoefent of laat uitoefenen. De coöperatieve vennootschap kan tevens tot doel hebben aan de behoeften van haar aandeelhouders of haar moedervennootschappen en hun aandeelhouders dan wel hun derde belanghebbende partijen te voldoen, al dan niet via de tussenkomst van dochtervennootschappen. Zij kan tevens tot doel hebben hun economische en/of sociale activiteiten te bevorderen middels een deelneming in één of meer andere vennootschappen." Art. 6.1 Wetboek Vennootschappen en Verenigingen

Het hervormde Wetboek Vennootschappen en Verenigingen voorziet in een beveiliging wanneer de rechtspersoon van de CV oneigenlijk gebruikt zou worden:

"De ondernemingsrechtbank kan op verzoek van een aandeelhouder, van een belanghebbende derde of van het openbaar ministerie de ontbinding uitspreken van een coöperatieve vennootschap die niet beantwoordt aan de vereisten van artikel 6:1. In voorkomend geval kan de rechtbank een termijn aan de vennootschap toestaan om haar toestand te regulariseren." Art. 6.127 Wetboek Vennootschappen en Verenigingen

De term burgercoöperatie is een vlag die een heel diverse lading dekt. Er bestaan grote verschillen tussen de verschillende coöperaties wat betreft activiteiten, onafhankelijkheid, bestuur, beslissende invloed van de aandeelhouders,...

Het potentieel van het private kapitaal van de burgers en bedrijven is vele malen groter dan wat een lokaal bestuur investeren kan. Kenmerkend voor deze manier van samenwerking is dat een lokaal bestuur door haar netwerk, kennis en geld ander geld voor de energietransitie in beweging brengt via burgerinitiatieven.

“Het versterken van de positie van gezamenlijk optredende zelfverbruikers van hernieuwbare energie biedt hernieuwbare-energiegemeenschappen ook kansen om de energie-efficiëntie van huishoudens te verbeteren en energiearmoede te bestrijden door een lager verbruik en voordeligere leveringstarieven. De lidstaten moeten die kans op passende wijze aangrijpen door onder meer na te gaan hoe ze het voor huishoudens die anders misschien niet zouden kunnen deelnemen, met inbegrip van meer kwetsbare consumenten en huurders, mogelijk kunnen maken toch deel te nemen.” 2018/2001 (67)

Energiecoöperaties opgericht door burgers onderscheiden zich doordat ze drie types meerwaarden realiseren:

Dividend

Winstcreatie is niet de eerste doelstelling van een burgerenergiecoöperatie. De uitkering van dividenden is vaak beperkt en vaak lager dan de coöperaties opgericht door bedrijven. Stakeholders van een lokaal energieproject maken vaak andere keuzes maken inzake return. Een beursgenoteerd bedrijf moet er sowieso voor kiezen dat er voldoende winst is om dividenden uit te keren. Lokale energieprojecten kiezen er soms voor om iets te investeren waarbij men de eerste 10 jaar geen gegarandeerde return heeft. Lokale stakeholders investeren mee omdat ze energieonafhankelijk willen zijn, omdat ze geloven in hun gemeente, stad of regio. Ze investeren als een vorm van 'crowdsourcing'. Een financiële return is meegenomen voor de stakeholders, maar geen must. Lokale stakeholders kunnen er ook voor kiezen om geen dividend te krijgen, maar om gezamenlijk het dividend te investeren in projecten die de gemeenschap ten goede komen, zoals renovatie speelplein, projecten bejaardentehuis,

Betaalbare hernieuwbare energie

Een ander belangrijke financiële meerwaarde dat project voor hernieuwbare energie kan meebrengen is goedkope groene energie voor de bewoners van de gemeente. Een (gedeelde) eigendom van de burgers zelf is hiertoe echter noodzakelijk. De gebruiker-klant relatie is typisch voor een coöperatieve vennootschap. Doordat leden van een coöperatie ook klant kunnen zijn, maakt die coöperatie ook andere keuzes dan private investeerders. Coöperaties

kunnen bijvoorbeeld actief blijven in een markt die voor private investeerders minder interessant is. Zo zou het bijvoorbeeld kunnen dat bij een sterke daling van steunbedragen voor windenergie coöperaties actief blijven, terwijl de private sector afhaakt.

Maatschappelijke bijdrage aan de energietransitie

Onderzoek toont aan dat het eigenaarschap (dus rechtstreekse participatie) een grote impact heeft op hoe burgers met energie omgaan. Wanneer de burger eigenaar is van de productie-installatie zal hij sneller acties ondernemen naar bijkomende energie-efficiëntie en zelfverbruik. Coöperaties investeren hun opbrengsten sneller in aanverwante energiediensten zoals energetische renovatie.

Bovendien kan rechtstreekse financiële participatie ook sneller moeilijk sociale kansengroepen bereiken en ontzorgen. Ze zijn een geschikt instrument om energie-armoede te bekampen. Deze sociale meerwaarde heeft op zich ook financiële meerwaarde voor een lokaal bestuur. Energiekosten nemen een steeds grotere hap uit het gezinsbudget. Indien burgers door eigenaarschap kunnen genieten van goedkopere energie, blijft er meer over voor andere zaken. Zo komen ook minder mensen in de problemen met de huurlasten. Wat dan weer een goede zaak is voor het OCMW.

Vandaag is in Oost-Vlaanderen slechts 1 energiecoöperatie opgericht door burgers die windturbines exploiteert: **Ecopower** exploiteert 9 turbines in Oost-Vlaanderen verdeeld over de Kanaalzone en Eeklo. Ecopower heeft een kleine 60.000 coöperanten/burgers. De inleg per burger is beperkt tot 5000 €. De coöperatie is 100% eigenaar van haar turbines en richt hiervoor geen aparte projectvennootschappen op. De burgers-coöperanten wonen in heel Vlaanderen. De burgers-coöperanten ontvangen naast een winstdeelname ook goedkope groene stroom. Ecopower heeft een leveringsvergunning voor elektriciteit. Doordat Ecopower voorlopig onbedoeld het monopolie bezit over rechtstreekse burgerparticipatie bij windturbines geeft dit nadelen op het gebied van mededinging.

5. Coöperaties opgericht door energiebedrijven

“Fincoop” is een term die gebruikt wordt om coöperaties aan te duiden die enkel een financiële activiteit uitoefenen ten voordele van haar leden, namelijk het lenen aan bovenvermelde projectvennootschappen. Private ontwikkelaars bieden in Oost-Vlaanderen aan de burger de mogelijkheid aan om geld te investeren in een windproject. Belangrijk is dat de coöperaties enkel geld uitlenen aan projecten van het bedrijf op wiens initiatief de coöperatie is opgericht. Hieronder de lijst van dit type coöperatie die op dit moment in Oost-Vlaanderen geld uitlenen aan windparken.

<i>Exploitant</i>	Fincoop
Engie	Electrabel CoGreen CVBA
Luminus	Luminus Wind Together CVBA
Wind aan de Stroom	/
Storm	Storm CVBA
Elicio	/
Aspiravi	Aspiravi Samen CV
Fortech	Wase Wind CVBA
Ecopower	/
KT Projects	/
Eneco Wind	Crowdlending*

De 5 fincoops hierboven vermeld zijn allen erkend door de Nationale Raad van de Coöperatie. Dat wil zeggen dat zij voldoen aan volgende erkenningsvoorwaarden:

1. *De toetreding tot een coöperatieve vennootschap is vrijwillig. Vennoten mogen niet gediscrimineerd worden. De toetredingsvoorwaarden moeten op objectieve criteria gestoeld zijn. Zo mag bijvoorbeeld een aanvraag tot toetreding niet worden geweigerd op grond van het geslacht, het ras, oorsprong of politieke of religieuze overtuiging van de kandidaat-vennoot.*
2. *De democratische gedachte wordt gerespecteerd op de algemene vergadering (gelijk stemrecht of een zekere beperking van het stemrecht voor grote aandeelhouders die nooit meer mag bedragen dan 10% van het aantal aanwezige of vertegenwoordigde stemmen op de Algemene Vergadering.*
3. *De bestuurders en commissarissen worden door de algemene vergadering van de vennoten benoemd.*

4. *Beperking van de uitkering van dividenden tot 6 %, omdat de strategische keuzes van de onderneming niet gemaakt worden in functie van de financiële belangen van de aandeelhouders.*
5. *Het mandaat van bestuurders is in principe niet bezoldigd. Afwijkingen zijn mogelijk mits goedkeuring door de algemene vergadering. De vergoeding mag evenwel nooit bestaan uit een deelname in de winst (zogenaamde tantièmes).*
6. *De vennootschap heeft als doel in de behoeften van haar vennoten te voorzien.*
7. *Een gedeelte van de jaarlijkse inkomsten wordt voorbehouden voor informatieverstrekking over de coöperatieve principes.*
8. *Een jaarverslag opstellen over de concrete toepassing van deze erkenningsvoorwaarden.*

Aan de erkenning is ook een fiscaal gunstregime verbonden. Dividenden tot 200 € per jaar aan natuurlijke personen zijn vrijgesteld van de inkomstenbelasting. Essentieel voor de oprichtende bedrijven is dat de controle over de fincoop gewaarborgd blijft: men wil immers niet dat de coöperanten projecten gaan financieren die niet ontwikkeld worden door henzelf. De controle wordt verzekerd door:

- Uitgifte van meerder categorieën aandelen
- De oprichters bezitten aandelen uit 1 categorie
- De categorie aandeelhouders/oprichters duiden de meerderheid van de raad van bestuur aan.
- De raad van bestuur heeft een maximale bevoegdheid
- Voor elke statutenwijziging is een meerderheid van de raad van bestuur nodig; een meerderheid van algemene vergadering is niet voldoende.

Electrabel Cogreen CVBA is opgericht in 2013 en leende geld uit aan intussen 8 windparken door Engie geëxploiteerd in Oost-Vlaanderen, goed voor 61% van het vermogen in Oost-Vlaanderen van Engie. Het lenen bij Electrabel Cogreen is standaard voor nieuwe projecten van Engie In Oost-Vlaanderen.

	Jaar	Vermogen	Opgehaald kapitaal
Lochristi-Laarne	2013	6.2 MW	143 250 €
Sint-Gillis-Waas	2013	6.2 MW	241 125 €

Gent-Darsen I	2015	6 MW	228 875 €
Gent-Darsen II	2017	7.1 MW	?
Gent Belgicastraat	2015	6 MW	30 125 €
Gent Arcelor	2016	17.3 MW	54 500 €
Beveren E34	2017	9.6 MW	?
Gent Stora Enso	2017	9.6 MW	?
		68 MW	

Electrabel CoGreen stelt het aandeelhouderschap open voor burgers die in de buurt van een windproject wonen. Als criterium past men hier de postcode toe. De cvba is erkend door de Nationale Raad van de Coöperatie. Maximum inleg is 2500€. Statutair is er de vrijheid om kapitaal of vreemd vermogen te verschaffen aan eender welke productie-installatie van hernieuwbare energie; maar de controle door Engie is verzekerd op de manier zoals hierboven beschreven.

De coöperatie geeft op dit moment een 10-jarige lening aan de projectvennootschappen met een basisrente van 3.25% en een variabele rente tot 3.5% in functie van de behaalde productie van het windpark. Er worden enkel leningen toegekend aan volledig vergunde projecten. De lening heeft geen achtergesteld karakter. Engie staat een lening toe van maximum 100 000 à 150 000 € per turbine. De coöperatie levert dus maximum ongeveer 5% van het vermogen nodig voor de bouw van een turbine, in de praktijk vaak zelfs nog een stuk minder. De operationele projectvennootschappen kunnen vreemd vermogen aantrekken aan betere voorwaarden dan 3.25%, dus hebben deze vorm van financiering niet nodig omwille van financiële redenen. Wel levert het een voordeel omwille van de betrokkenheid van de omwonenden.

Er is geen minimumgarantie voor een dividend. In 2019 keerde Electrabel CoGreen een dividend uit tussen de 2.94% en 6% (wettelijk maximum) aan haar coöperanten, afhankelijk van de resultaten van de verschillende windparken. Interessant is om het dividend van de operationele vennootschap te vergelijken met het dividend van de coöperatie. Wanneer we bijvoorbeeld de resultaten in 2018 van de projectvennootschap Wind4Flanders 3 vergelijken met Electrabel CoGreen CVBA zien we volgend verschil:

	Uitgekeerd rendement op eigen vermogen
Wind4Flanders Projects 3 CVBA	40.99%
Electrabel CoGreen CVBA	2.94% à 6%

Samengevat ontvangen de aandeelhouders van Wind4Flanders Projects 3 in 2019 (Zefier, I.B.E., IKA en Engie) per 53.61 € per 100€ geïnvesteerd kapitaal; terwijl de coöperanten van Electrabel CoGreen die inschreven op aandelen B met de juiste subcategorie een dividend ontvingen

tussen de 2.94 € en de 6 € per 100 € geïnvesteerd budget. Wel is het zo dat de investering van de aandeelhouder een groter risico-karakter kent dan die van een verstrekker van een lening. Wanneer de omgeving van een windturbineproject zoekt naar instrumenten om zoveel mogelijk meerwaarden lokaal te laten terugvloeien voor een windturbine; is het duidelijk dat een fincoop in de praktijk slechts een beperkt rendement heeft.

Luminus Wind Together CVBA is opgericht in 2016. De CVBA heeft rechten verworven in 2 windparken uitgebaat door Luminus in Oost-Vlaanderen, namelijk in Eeklo (12.3 MW) en Lochristi (7 MW), goed voor 20% van het geïnstalleerd vermogen van Luminus in Oost-Vlaanderen. Elke inwoner van België kan coöperant worden bij Luminus Wind Together CVBA, er is dus geen geografische band nodig met het project. Luminus Wind Together is erkend door de Nationale Raad van de Coöperatie. Op 1 juli 2019 bezat Luminus 38.7% van de aandelen van Luminus Wind Together CVBA. De maximuminleg voor burgers is 3000€ per persoon.

Luminus Wind Together CVBA beschikte op 31 december 2018 over een eigen vermogen van 6,7 miljoen €, waarmee ze rechten verwerft van Luminus-turbines in heel België. Luminus exploiteert meer dan 212 turbines in België. De capex van het windpark van Luminus in België is meer dan 600 miljoen €, dus het kapitaal van Luminus Wind Together CVBA vertegenwoordigt slechts 1% van de financiering.

Anders dan Electrabel CoGreen verwerft Luminus Wind Together CVBA "Opbrengstrechten, Exploitatie en Leveringsovereenkomsten" van een deel van de betrokken windturbines. De CVBA krijgt dus een deel van de opbrengsten en groenestroomcertificaten van de turbines en betaalt daarvoor een vaste vergoeding aan Luminus. De CVBA verkoopt deze energie en GSC's dan opnieuw voor een vaste prijs per MW aan... Luminus. Bovendien betaalt de CVBA een dienstverleningscontract én een verzekeringscontract met Luminus. Het is een soort vestzakbroekzakoperatie waar bij de oprichtende partij de inhoud van de contracten en vergoedingen sterk bepaalt. Er is geen minimumgarantie voor een dividend. In 2019 keerde Luminus Wind Together een dividend uit van 4.4% aan haar coöperanten.

Deze manier van werken hangt samen met de bedrijfsorganisatie van Luminus. Leningen verstrekken aan projectvennootschappen is minder evident aangezien Luminus meestal geen aparte vennootschappen opricht voor haar windparken.

Storm CVBA is opgericht in 2013 en leende geld uit aan 5 windparken door Storm Holding geëxploiteerd in Oost-Vlaanderen. Het lenen bij Storm CVBA is standaard voor alle projecten van Storm in Oost-Vlaanderen. Het gaat om volgende projecten en bedragen:

	Jaar	Vermogen	Opgehaald kapitaal	Aantal coöperanten
Wachtebeke	2012	5.0 MW	348 125 €	176

Gent Arcelor	2017	10.2 MW	645 375 €	248
Lokeren	2017	9.2 MW	664 875 €	263
Gent II	2019	7.2 MW	930 625 €	356
Melsele	2019	6.0 MW	389 000 €	151
		37.6 MW	2 978 000€	1194

Storm CVBA stelt haar aandeelhouderschap open voor burgers die in de buurt van een windproject wonen. Als criterium past men hier de postcode toe. De cvba is erkend door de Nationale Raad van de Coöperatie. Maximum inleg is 3000€. De gemiddelde inbreng per coöperant is 2494 €. Statutair is er de vrijheid om kapitaal of vreemd vermogen te verschaffen aan eender welke productie-installatie van hernieuwbare energie; maar de controle door Storm is verzekerd op de manier zoals hierboven beschreven.

Storm CVBA geeft een 20-jarige achtergestelde lening aan de projectvennootschappen van de Storm Holding met een vaste rente van 6%. Er worden enkel leningen toegekend aan volledig vergunde projecten. Anders dan bij Electrabel CoGreen hebben de leningen een achtergesteld karakter. Op dit moment levert Storm CVBA ongeveer 6 à 7% van de capex nodig voor de financiering van haar 14 Oost-Vlaamse turbines. Deze wordt geleverd door slechts 1194 coöperanten in de gemeenten van de 5 windparken. Storm heeft deze vorm van financiering niet nodig omwille van financiële redenen. Wel levert het een voordeel voor betrokkenheid van de omwonenden. Er is geen minimumgarantie voor een dividend. In 2019 keerde Storm CVBA een dividend uit van 5% aan haar coöperanten.

Een vergelijking tussen de rendementen van Storm CVBA en de projectvennootschappen van de Storm Holding is moeilijk omdat de projectvennootschappen bijna geen winst maken. Verschillende investeringsmaatschappijen verschaffen kapitaal aan de Storm Holding. Slechts een klein deel wordt verschaft via eigen vermogen, het grootste deel via leningen. de verdeling over eigen kapitaal en leningen is vaak ingegeven door fiscale parameters.

Aspiravi Samen CV is opgericht in 2010 en leende op 31 december 2018 8 360 000 € uit aan Aspiravi NV. Er wordt dus niet geleend aan een specifieke projectvennootschap in een bepaald gebied. Er is dus ook geen geografische beperking om aandeelhouder te worden van Aspiravi Samen CV. De CV is erkend door de Nationale Raad van de Coöperatie. Maximum inleg is 3250€. Statutair is er de vrijheid om kapitaal of vreemd vermogen te verschaffen aan eender welke productie-installatie van hernieuwbare energie; maar de controle door Aspiravi NV is verzekerd op de manier zoals hierboven beschreven.

Er worden enkel leningen toegekend aan volledig vergunde projecten. De leningen zijn achtergesteld. Op dit moment heeft Aspiravi Samen CV de garantie van Aspiravi NV dat ze opgehaald geld kan uitlenen voor 5 jaar aan 3,75%. Op dit moment voorziet Aspiravi Samen ongeveer 4% van de capex nodig voor de financiering van de 75 turbines van Aspiravi NV in

Vlaanderen. Aspiravi NV heeft deze vorm van financiering niet nodig omwille van financiële redenen. Wel levert het een voordeel voor betrokkenheid van de omwonenden. Er is geen minimumgarantie voor een dividend. In 2019 keerde Aspiravi Samen CV een dividend uit van 3,5% aan haar coöperanten.

Ook hier dringt een vergelijking tussen het dividend van de coöperatie en de het dividend van de operationele vennootschap zich op. Wanneer we bijvoorbeeld de resultaten in 2018 van Aspiravi NV vergelijken met Aspiravi Samen CV zien we volgend verschil:

	Uitgekeerd rendement op eigen vermogen
Aspiravi NV	52.47%
Aspiravi Samen CV	3,5%

6. Businesscase windturbine en groene stroomcertificaten

De bouw van een turbine duurt gemiddeld 1 jaar tussen de volledige financiering en vergunning en de indienstneming. Het VEA stelt de CAPEX voor een referentiepark van 2 x 2,35 MW vast op 5,64 miljoen € (1,2 miljoen € per MW) voor de berekening van het aantal groene stroomcertificaten dat een producent ontvangt. Deze kost omvat de windturbine, funderingen, projectontwikkeling, aansluitkosten, bodemonderzoek, toegangswegen, veiligheid,..

De operationele kosten worden door het VEA vastgesteld op 188 000 € per jaar voor hetzelfde park. Dit omvat onderhoud- en exploitatiekosten, studiekosten tijdens de exploitatiefase, landleasekosten (door het VEA afgetopt op 5000 € per jaar, de reële kosten liggen tot 5 x hoger) en injectiekosten.

De Vlaamse Overheid bepaalde recent in de berekening van de bandingfactor dat een windturbine een IRR moet opleveren van 6,5%, tot voor kort was dit 7,5%. De groene stroomcertificaten vullen het gat in de omzet van de windturbine om dit rendement te halen. Voor projecten die van start gaan in 2020 is de bandingfactor is bepaald op 0,319 . Dit betekent een gegarandeerde minimuminkomst van 29,67 € per geproduceerde MW/h uit de verkoop van de groene stroomcertificaten. Eens een windturbine vergund, is deze zeker van dit rendement gedurende 15 jaar, zelfs wanneer het weinig zou waaien wordt dit meegenomen in de berekeningsmethodiek van de bandingfactor.

Als gevolg van deze gegarandeerde opbrengst beoordelen externe financierders het exploitatierisico voor een windturbine als zeer laag. Indien het project afdoende verzekerd is kan 80% of meer van de financiering van het park ter beschikking gesteld worden door vreemd vermogen. Het VEA stelt de financieringskosten op 3%, terwijl deze voor de windsector waarschijnlijk nog een stuk lager liggen. Voor een groene risicoloze investering ligt veel geld klaar. Doordat de overheid het rendement gedurende 15 jaar verzekert krijgt een lening aan een windproject meer het karakter van een staatsobligatie. Om het risico bijna helemaal tot nul te herleiden wordt een windmolenproject vaak ondergebracht in een aparte projectvennootschap. De ontwikkelactiviteiten worden dan in een andere vennootschap ondergebracht, omdat deze uiteraard veel risicovoller zijn.

Door het hoge aandeel van vreemd vermogen kan het rendement op de eigen middelen (return on equity) serieus verhoogd worden. Hieronder een hypothetisch vereenvoudigd voorbeeld voor een windpark met 2 x 2.35 MW turbine met de huidige steunregeling (bandingfactor 0.319):

- Scenario 1: volledige autofinanciering

Investeringskost	5 640 000 €
Operationele kosten per jaar	243 000 €
Inkomsten per jaar	800 000 €
Afschrijving turbine per jaar (20 jaar)	282 000 €
Resultaat per jaar na belastingen	206 250 € (ROE 3.66%)

- Scenario 2: 20% eigen vermogen, 80% vreemd vermogen

Investering eigen vermogen	1 128 000 €
vreemd vermogen	4 512 000 €
Operationele kosten per jaar	243 000 €
Jaarlijkse terugbetaling op 20 jaar aan 3%	303 277 €
Afschrijving eigen investering per jaar (20 jaar)	56 400 €
Inkomsten per jaar	800 000 €
Resultaat per jaar na belastingen	147 992 € (ROE 13.12%)

- Scenario 3: 80% ontwikkelaar, 20% burgercoöperatie (maatschap)

Investering ontwikkelaar	1 128 000 €
Vreemd vermogen ontwikkelaar	3 384 000 €
Operationele kosten per jaar	194 400 €
Jaarlijkse terugbetaling op 20 jaar aan 3%	227 458 €
Afschrijving eigen investering per jaar (20 jaar)	56 400 €
Inkomsten per jaar	640 000 €
Resultaat ontwikkelaar	121 306 € (ROE 10.75%)

Investering burgercoöperatie	1 128 000 €
Operationele kosten per jaar	48 600 €
Afschrijving eigen investering per jaar (20 jaar)	56 400 €
Inkomsten per jaar	160 000 €
Resultaat burgercoöperatie	55 000 € (ROE 4.86%)

Met 80% vreemd vermogen kan de aandeelhouder van een projectvennootschap een rendement verwachten van 13.12 € per 100 €, met eigen financiering slechts 3.66 € per 100€. In absolute cijfers is scenario 1 dan weer het beste.

Interessant is de vergelijking tussen scenario 2 en scenario 3. Dit toont welk financieel verlies een windontwikkelaar lijdt indien hij akkoord gaat om in 20% van het windpark rechtstreekse burgerparticipatie toe te laten. Wanneer we dit enkel als een financiële operatie zien "kost" dit de ontwikkelaar voor dit windpark ongeveer 30 000 € per jaar, ofwel ongeveer 3 € per MW/h.

Sinds 2019 voorziet het VEA bij de berekening van de onrendabele top voor de toekenning van groene stroomcertificaten een aparte projectcategorie voor projecten met burgerparticipatie. Indien dit project met burgerparticipatie zou georganiseerd worden zou het in de huidige regeling 20 extra certificaten per jaar ontvangen (goed voor een minimumsteun van 1840 €). Het is duidelijk dat dit bedrag het bedrag voor rechtstreekse burgerparticipatie niet compenseert, enkel de administratieve kosten voor een financieringscoöperatie door de ontwikkelaar zelf.

De Vlaamse Regering besliste eind 2019 met een aanpassing van het Energiebesluit dat de gegarandeerde IRR voor windprojecten op 6.5% ligt i.p.v. 7.5%. Dit vertaalde zich in een daling van de bandingfactor van 0.474 naar 0.319, ofwel een daling van de minimumsteun van 44.08 € per MW/h naar 29.67 € per MW/h. Merk op dat deze daling van 14.41 € per MW/h veel groter is dan de 'kost' voor rechtstreekse burgerparticipatie van 3,00 € per MW/h.

Indien de investeringen in windenergie op peil blijven in 2020 en 2021, is daarmee het bewijs geleverd dat 20% rechtstreekse burgerparticipatie economisch kan voor de sector. Anders gesteld zou een tragere daling van de steun voor projecten met rechtstreekse burgerparticipatie het verschil kunnen maken in de private acceptatie ervan. In plaats van bandingfactor met RC (0.321) en zonder RC (0.319) zou een bandingfactor met RC (0.350) en zonder RC (0.319) het financieel "verlies" door RC kunnen compenseren. Dit verschil moet wel nog doorgerekend worden met een sensitiviteitsanalyse van de parameters, zoals bijvoorbeeld een lager rentetarief.

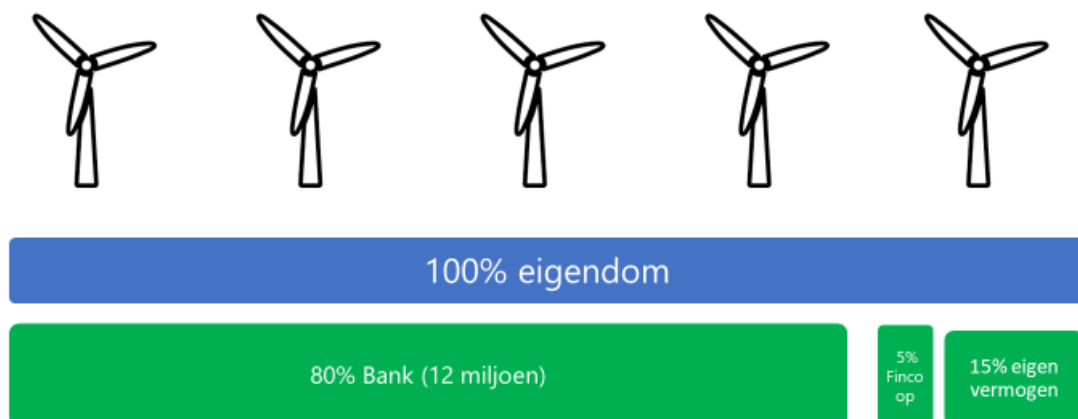
Blijft natuurlijk de vraag of een ontwikkelaar hier wil op ingaan indien hij RC beschouwt als een rechtstreekse concurrent. Ondanks de compensatie kan hij oordelen dat 20% te veel in zijn marktaandeel snijdt en de concurrentie versterkt. Bovendien zullen de kosten voor de landleasekosten steeds zwaarder gaan doorwegen in de businesscase van de turbine, aangezien deze slechts beperkt worden doorgerekend in de methodiek van het VEA. De waarde van een optiecontract is slechts zoveel waard als de businesscase op die plek kan voorzien.

7. 3 Typemodellen participatie

In besluiten en beleid rond participatie worden steeds percentages vermeld (20%, 40%, 50%,...) Dit heeft als gevolg dat wanneer deze ambities zeer vaak gerealiseerd moeten worden via samenwerkingsmodellen. Er zijn heel veel verschillende types die vandaag worden toegepast. Toch kunnen we drie archetypen onderscheiden, waarvan dan de samenwerkingen op het terrein variaties zijn van een deze types.

7.1. Lening

Dit is het type dat meestal wordt toegepast in samenwerkingen tussen ontwikkelaars en coöperaties opgericht door diezelfde ontwikkelaar. De turbines worden ondergebracht in een projectvennootschap. De coöperatie leent geld aan de projectvennootschap. De waarde van die lening zal op de balans van de coöperatie staan als een financieel vast actief of als vlottend actief. De enige inkomsten voor de coöperatie zijn dus de financiële opbrengsten van de lening. De rendementen die de coöperatie ontvangt hangen dus in principe niet samen met de rendementen van de turbines. Soms zijn de leningen achtergesteld van karakter. Dit wil zeggen dat bij een faillissement deze schuldeiser pas na de bank zijn schulden kan terugeisen.

Een nadeel voor de ontwikkelende partij is dat deze per windpark dat hij wil laten cofinancieren een aparte projectvennootschap moet oprichten. Het aan burgers ontleende bedrag moet immers terug te brengen zijn op een bepaald windpark. Sommige bedrijven zoals Engie en Storm doen dit sowieso. EDF heeft een creatieve oplossing gevonden voor dit probleem. (zie boven)

Dit type is vaak een samenwerking tussen twee bedrijven gecontroleerd door eenzelfde moederbedrijf. In mindere mate verstrekken ook financieringsverenigingen leningen aan windprojecten. Het moederbedrijf bepaalt hoe groot de kapitaalsinbreng van de coöperatie maximaal kan zijn. De inbreng blijft meestal ver beneden de 20%, behalve wanneer de leningsverstrekker een financieringsvereniging is.

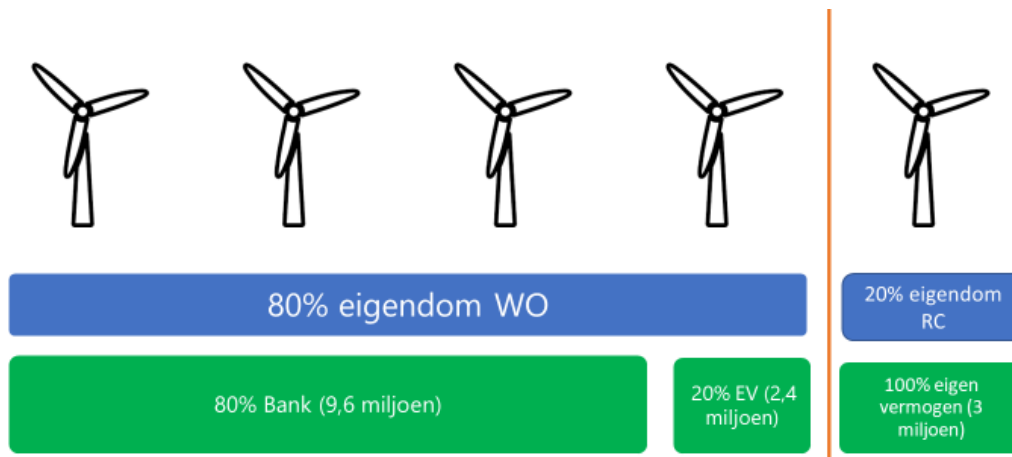
Een voorbeeld hoe dit type er cijfermatig kan uitzien voor een windpark van 5 turbines van 2,35 MW. Voor dit windpark stelt het VEA de investering vast op 14,1 miljoen €.

Investering eigen vermogen	2.115.000 € (15%)
Achtergestelde lening via coöperatie aan 5%	705.000 € (5%)
Vreemd vermogen via bank aan 1,75%	11.280.000 € (80%)
Jaarlijkse terugbetaling op 20 jaar aan bank	673.317 €
Jaarlijkse terugbetaling coöperatie op 20 jaar	56.571 €
Operationele kosten per jaar	470.000 €
Afschrijving eigen investering per jaar (20 jaar)	105.750 €
Opbrengst elektriciteit	1.858.045 €
Resultaat per jaar na belastingen	414.305 € (ROE 19.59%)

7.2. Maatschap

In een maatschap spreken twee partijen af wat ze samen willen doen. Voor het overige blijven het twee aparte bedrijven. Het is een onderneming zonder rechtspersoonlijkheid. Een concreet voorbeeld bij een windpark van 5 turbines: 1 turbine wordt eigendom van een burgercoöperatie, 4 turbines van de ontwikkelaar. Beide partijen richten samen een maatschap op om een aansluitingspunt te beheren en een onderhoudscontract te delen. De maatschap zal nooit de windturbines zelf bezitten. Belangrijk is dat de maatschap een ondernemingsnummer heeft en op die manier op haar naam groene stroomcertificaten kan laten registreren.

De partijen zijn volledig autonoom in wat ze doen met hun turbines en met de bepaling van de winsten ervan.

De maatschap is een oplossing om de verschillende manieren inzake bedrijfsfinanciering tussen burgercoöperaties en private vennootschappen te verzoenen in een project. Een coöperatie wil niet lenen voor zijn projecten, maar geld ophalen bij de burgers. Een vennootschap wil, door de dynamiek van het gegarandeerde rendement, zoveel mogelijk lenen. Beide combineren in een nieuwe projectvennootschap (een joint venture) met gedeeld aandeelhouderschap is moeilijk: iedereen leent er dan evenveel.

Om in een maatschap te stappen heeft een coöperatie wel de capaciteit nodig om een windproject zelfstandig te exploiteren. Ook zal ze in staat moeten zijn om een evenwichtig contract te onderhandelen met een professionele windontwikkelaar.

Het voordeel is dat een maatschap vrij snel op te richten is. Er is geen notaris nodig en geen minimumkapitaal. Elk lid van de maatschap is wel volledig en hoofdelijk aansprakelijk indien de samenwerking schulden zou creëren. Dit wil zeggen dat bijvoorbeeld dat indien de maatschap haar factuur niet betaald voor een onderhoudscontract, de leverancier deze volledig kan opeisen bij elk van de twee deelnemers.

Een belangrijk operationeel nadeel is dat de windturbines afgesplitst moeten worden. Het windpark moet deelbaar zijn in functie van de gewenste deelname. 20% rechtstreekse participatie via een maatschap kan dus enkel per vijf turbines.

Een voorbeeld hoe dit type er cijfermatig kan uitzien voor een windpark van 5 turbines van 2,35 MW.

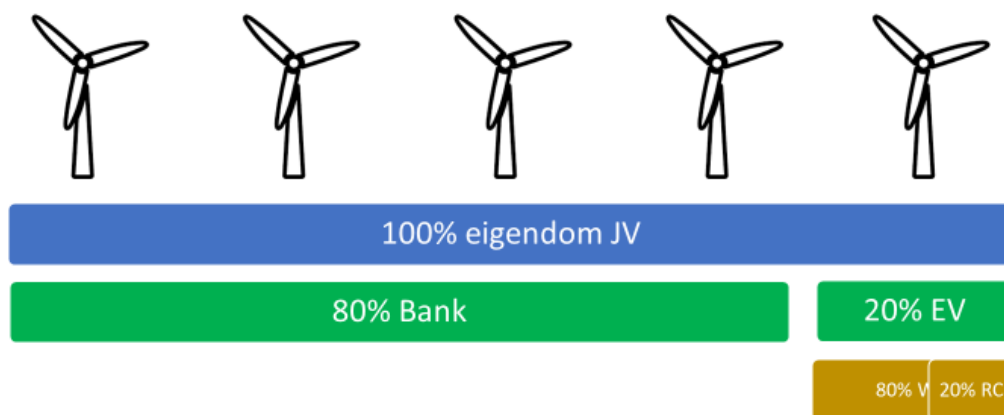
Investing ontwikkelaar	2.256.000 €
Vreemd vermogen ontwikkelaar	9.024.000 €
Operationele kosten per jaar	376.000 €
Jaarlijkse terugbetaling op 20 jaar aan 1,75%	538.654 €
Afschrijving eigen investering per jaar (20 jaar)	112.800 €

Opbrengst elektriciteit	1.486.436 €
Resultaat ontwikkelaar	344.237 € (ROE 15.26%)

Investing burgercoöperatie	2.820.000 €
Operationele kosten per jaar	94.000 €
Afschrijving eigen investering per jaar (20 jaar)	141.000 €
Opbrengst elektriciteit	371.609 €
Resultaat burgercoöperatie	102.457 € (ROE 3.63%)

7.3. Joint venture

Een joint venture is een oprichting van een nieuwe projectvennootschap waarin de partijen in verhouding die ze zelf bepalen aandelen verwerven. De nieuwe projectvennootschap bezit 100% van de turbines, terwijl de samenwerkende partijen enkel aandelen bezitten. De waarde hiervan zal bij het financieel vast actief op de balans verschijnen van de oprichtende partijen. De partijen hebben via hun aandelen uiteraard zeggenschap over wat met de turbines gebeurt, hoe de vennootschap zich moet financieren, wat het dividend is enzovoort.

Belangrijk is dat bij een 20% participatie dit aandeelhouderschap relatief weinig zeggenschap geeft door de minderaandeelhouderspositie. Indien de belangrijke beslissing bij meerderheid beslist worden is de autonomie voor deze partner zeer beperkt. Indien een joint venture een lening aangaat, is deze op conto van elke aandeelhouder. Een aandeelhouder zou ook zelf kunnen lenen om zijn aandelen te verwerven, maar dat heeft een veel hoger risicoprofiel en dus dito kosten. Merk ook op dat in dit model ook de aandeelhouder leningen kan verstrekken.

De joint venture is het meest gebruikte type bij samenwerkingen tussen financieringsverenigingen en de windsector. Een belangrijk operationeel voordeel is dat de joint venture toepasbaar is op elk project. De minderheidsaandeelhouder hoeft niet altijd zelf professionele ervaring te hebben als windontwikkelaar. Een joint venture structuur kan een manier zijn om knowhow van de private sector naar de burgercoöperaties te brengen. Als aandeelhouders zijn ze vertegenwoordigd in alle formele organen van de projectvennootschap. De formele organen van de projectvennootschap hoeven het echter enkel te hebben over operationele zaken van dat ene windpark.

Een belangrijke vraag om te beantwoorden door gemeenten, provincie en gewest is of het model van de joint venture volgens hen voldoet aan rechtstreekse burgercoöperatie. Bij het model van de maatschap is er wellicht geen discussie: de turbine is eigendom van de burgercoöperatie. Bij een joint venture is de burgercoöperatie slechts eigenaar van aandelen van een vennootschap die de turbines bezit.

Investering ontwikkelaar	2.256.000 €
Investering financieringsvereniging	564.000 €
Vreemd vermogen via bank aan 1,75%	11.280 000 €
Jaarlijkse terugbetaling op 20 jaar aan bank	723.580 €
Operationele kosten per jaar	470.000 €
Afschrijving eigen investering per jaar (20 jaar)	141.000 €
Inkomsten per jaar	1.858.045 €
Resultaat ontwikkelaar	344.237 € (ROE 15.26%)
Resultaat financieringsvereniging	86.059 € (ROE 15,26%)

8. Energiegemeenschappen

De Europese Commissie hervormde recent haar energiebeleid. In 2019 nam het Europese Parlement en de Raad het laatste wetgevend werk aan. In twee richtlijnen verschijnt de term "Energiegemeenschappen". Het gaat om richtlijn 2018/2001 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en richtlijn 2019/944 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit. De Vlaamse Overheid moet deze richtlijnen omzetten naar Vlaamse regelgeving. Ze heeft hiervoor tijd tot 31 december 2020 voor richtlijn 2019/944 en tot 30 juni 2021 voor richtlijn 2018/2001. Deze omzetting zal in de eerste plaats leiden tot een aantal wijzigingen van het Energiedecreet van 2009.

Het nieuwe concept van energiegemeenschappen kan een sterk instrument zijn voor lokale meerwaardecreatie in de energiemarkt. Nieuw is dat een vrijwillige vereniging van burgers als een volwaardige partij in de energiemarkt wordt erkend. Een energiegemeenschap krijgt toegang tot de elektriciteitsmarkt op dezelfde manier als andere partijen en kan de elektriciteit die ze zelf opwekt delen onder haar leden.

De richtlijnen voorzien in twee types van energiegemeenschappen: hernieuwbare energiegemeenschappen en energiegemeenschappen van burgers. Onderstaand schema geeft de gelijkenissen en verschillen tussen de twee weer:

	Hernieuwbare energiegemeenschap	Energiegemeenschap van burgers
Richtlijn	2018/2001	2019/944
Leden	Natuurlijke personen, kmo's* lokale overheden	Natuurlijke personen, kleine ondernemingen* lokale autoriteiten
Controle	Autonoom en daadwerkelijke controle door de leden	Feitelijke zeggenschap door de leden
Hoofddoel	Verschaffen van voordelen op milieugebied of op economische of sociaal gebied aan haar aandeelhouders of leden of aan de lokale gebieden waar zij actief is, en niet het realiseren van winst.	Veeleer bestaat uit het bieden van milieu-, economische of sociale gemeenschapsvoordelen aan haar leden of aandeelhouders of aan plaatselijke gebieden waar ze werkzaam is dan uit winst maken
Wat	Enkel 100% hernieuwbare bronnen	Technologieneutraal, maar enkel met betrekking tot elektriciteit
Afbakening	In nabijheid van de productiebronnen	Geen geografische afbakening
Omzetting	Uiterlijk 30/6/2021	Uiterlijk 31/12/2020

**KMO's zijn ondernemingen waar minder dan 250 personen werkzaam zijn en waarvan de jaaromzet 50 miljoen EUR of het jaarlijkse balanstotaal 43 miljoen EUR niet overschrijdt.*

**Een kleine onderneming is een onderneming waar minder dan 50 personen werkzaam zijn en waarvan de jaaromzet of het jaarlijkse balanstotaal 10 miljoen EUR niet overschrijdt.*

Toepassing definitie "hernieuwbare-energiegemeenschap" uit REG 2018/2001

"hernieuwbare-energiegemeenschap": een juridische entiteit

- a) die, in overeenstemming met het toepasselijke nationale recht, gebaseerd is op open en vrijwillige deelname, autonoom is en daadwerkelijk wordt gecontroleerd door aandeelhouders of leden die zijn gevestigd in de nabijheid van de hernieuwbare energieprojecten die in eigendom zijn van en ontwikkeld zijn door die juridische entiteit;
- b) waarvan de aandeelhouders of leden natuurlijke personen, kmo's of lokale overheden, met inbegrip van gemeenten, zijn;
- c) waarvan het hoofddoel is het verschaffen van voordelen op milieugebied of op economisch of sociaal gebied aan haar aandeelhouders of leden of aan de lokale gebieden waar zij actief is, en niet het realiseren van winst.

De definitie omvat dus volgend parameters die essentieel zijn om van een energiegemeenschap te kunnen spreken:

- Juridische entiteit
- Open en vrijwillige deelname
- Aandeelhouders of leden zijn natuurlijke personen, KMO's of lokale overheden
- Controle door aandeelhouders of leden
- Nabij de hernieuwbare energieprojecten
- Hernieuwbare energieprojecten in eigendom en ontwikkeld door
- Voordelen verschaffen voor de leden op economisch, milieu of sociaal gebied.

Wanneer we de 3 bovenstaande typemodellen om 20% rechtstreekse burgerparticipatie te organiseren scoren op deze parameters kunnen we tot volgende matrix komen:

	Lening	Maatschap	Joint venture
Open en vrijwillige deelname			
Aandeelhouders of leden zijn natuurlijke personen, KMO's of lokale overheden			
Controle door aandeelhouders of leden			
Autonoom			
Nabij de hernieuwbare energieprojecten			
Hernieuwbare energieprojecten in eigendom en ontwikkeld door			
Voordelen verschaffen voor de leden op economisch, milieu of sociaal gebied			

Voor de grijze velden zijn voorbeelden te bedenken waar de eigenschap vervuld is, maar ook voorbeelden waar dit niet zo is. Zo is een coöperatie die opgericht is door burgers niet steeds in de nabijheid van het hernieuwbare energieproject gelegen. Wat "nabijheid" betekent in een Vlaamse context zal de omzetting naar nationaal recht moeten definiëren. De VREG neemt het volgende standpunt in hun ontwerpadvies over de omzetting:

"In elk geval kan o.i. uit het doel en het voorwerp van de EU-regels m.b.t. hernieuwbare energiegemeenschappen wel worden afgeleid dat een zekere geografische afbakening noodzakelijk is. de klare en duidelijke intentie om de betrokkenheid van burgers op lokaal niveau te vergroten, en lokale overheden te betrekken, verzet zich er volgens ons tegen dat men het nabijheidsvereiste m.b.t. hernieuwbare energiegemeenschappen zou interpreteren als omvattende het grondgebied van het gehele Vlaamse Gewest. Dat zou o.i. de beleidsvrijheid van de omzettende lidstaat overschrijden."

De nabijheid bij het project was ook een belangrijke krachtlijn in het vernietigde deputatiebesluit waarin invulling wordt gegeven aan het draagvlakmodel voor de concentratiezones Eeklo-Maldegem en E40 (nr. 1307665 van 5/12/2013). Rescoop wil dan weer dat het hele Vlaamse Gewest als "nabij" wordt gezien. Uiteraard is een strikte interpretatie van de nabijheidsvereiste nadelig voor het belangrijkste rescoop-lid, nl. Ecopower.